

گزارش یادمان جانبافته گان دهه 60 و کشتار تابستان 67 در فرانکفورت به همراه تصویر

گزارش و عکس از شادی امین

در روز شنبه 11 سپتامبر برنامه ای در فرانکفورت و دربرگداشت یاد جان باخته گان دهه 60 و همچنین کشتار تابستان 67 برگزار شد. این برنامه از سوی جمعی از فعالین سیاسی شهر تحت عنوان " جمع برگزار کننده یادمان جان باخته گان دهه 60 و کشتار تابستان 67" سازماندهی شده بود.

در ابتدا شادی امین به نمایندگی از برگزار کنندگان پشت تریبون رفته و سخنان کوتاهی خطاب به حاضرین ایراد کرد. وی گفت: "سی و یک سال از به روی کار آمدن رژیم جمهوری اسلامی گذشت، بیش از بیست و هشت سال از آغاز سرکوب و کشتار سیستماتیکشان گذشت. بیست و دو سال از کشتار دسته جمعی زندانیان سیاسی گذشت. یازده سال از قتل نویسندگان و روشنفکران گذشت. یازده سال از سرکوب جنبش دانشجویی گذشت. سی سال از حمله به قارنا و کشتار مردم گذشت. سی سال از حمله به سندهج گذشت. بیست و نه سال از حمله به دانشگاه ها گذشت. بیش از یک سال از خیزش مردم و سرکوب مجدد آنها گذشت. سه ماه از اعدام فرزند و شیرین و ... نه ماه از دستگیری شیوا ... هفت ماه از دادگاه نمایشی امید ... بیش از یکسال از قتل ندا و سهراب ... یک سال از حمله به خاوران و دستگیری مادران ... یک سال از ... پنج سال از ... یک هفته از ... شش ماه از ... و سال ها و ماه ها و سالگردها میگذرند و ماشین سرکوب این رژیم همچنان قربانی می گیرد. سالهاست که برگزاری این یادمان ها در خدمت مقابله با فراموشی، مبارزه برای جلوگیری از تکرار آنها و نیز در سال های اخیر برای پیشبرد امر دادخواهی و تلاش برای به محاکمه کشاندن آمران و عاملان این جنایات است. تلاش برای اینکه بگوییم فراموش نمیکنیم. و خواهان روشن شدن حقیقت مربوط به این جنایات و مشخص شدن مسئولین آن است." او در ادامه اعلام یک دقیقه سکوت کرده و گفت: "به پا میخیزیم و به یاد و خاطره همه جان های عزیزی که به دست رژیم جنایت جمهوری اسلامی به دار آویخته شدند، و به احترام خانواده هایی که در نبود عزیزانشان زخمی عمیق بر پیکرشان نشست و به گرامیداشت مقاومت همه آنهایی که سالها در زندان های این رژیم بر سر ارمان خود ایستادند یک دقیقه سکوت میکنیم."

شادی امین سپس از طرف تمامی دست اندرکاران این مراسم به همه حاضرین خوش آمد گفت و اظهار امیدواری کرد که در طی برنامه بتوان به گوشه هایی از زوایای این بحث پرداخت.

برنامه با پخش فیلم **مادران خاوران** که فیلمی است به مدت 25 دقیقه که به تاریخچه شکل گیری جمع خانواده های زندانیان و به ویژه مادران میپردازد. این فیلم از سوی بنیاد پژوهش های زنان ایران در اختیار برگزار کنندگان قرار گرفته بود.

این فیلم که گفت و گوهایی نیز با مادر ربیاحی و مادر لطفی در ارتباط با چگونگی کشف اجساد در خاوران و اعتراضات و فعالیت های آنان دارد به شدت حاضرین را تحت تاثیر قرار داد و اطلاعات جامعی نیز در رابطه با تاریخچه این فعالیت ها به حاضرین ارائه داد.

پس از نمایش فیلم **پژاره حیدری** که اجرای برنامه را به عهده داشت شعری خواند و بعد از آن **هژیر پلاسچی** را معرفی کرد و از وی خواست سخنرانی خود را ایراد کند. وی در معرفی **هژیر پلاسچی** گفت: او به همراه عده ای از دوستانش مجله اینترنتی **منجنيق** را منتشر میکند. دو سال است که به عنوان پناهنده سیاسی در آلمان زندگی می کند. از فعالین جوانان چپ در ایران بوده که به دلیل همین فعالیت ها بارها احظار و بازداشت شده بود. موضوع سخنرانی **هژیر پلاسچی** "**جانباخته گان و بازمانده گی**" است و از او دعوت کرد که سخنرانی خود را ارائه کند.

هژیر گفت در سخنرانی اش تلاش خواهد کرد به سوبه هایی از جنایات دهه 60 بپردازد که در بازخوانی آن تا کنون کمتر مطرح شده است. از جمله اتفاقی است که برای خانواده های کشته گان افتاده است ... در این مورد مایل به ویژه گی های این خانواده ها به عنوان بخشی از جنایت انجام شده بر آنان باشم. هیچکدام از این خانواده ها دوامی بیش از دو یا سه سال نداشته اند. دامنه گسترده سرکوب امکان این زندگی را از آنان گرفت. بچه های باز مانده تجربه ای از زندگی با مادر و پدر ندارند. دردناکی این تجربه برای همه روشن است. "موارد بسیاری از این نمونه ها موجود است." وی به رفقا و یاران این کشته گان به عنوان خانواده غیر رسمی نیز اشاره کرده و گفت: "کسانی که دوستان و آشنایان که می شناسندشان با آنها نشسته اند و خندیده اند و گریه کرده اند، آنها چه بر سرشان رفته پس از شنیدن چنین خبرهایی." وی در عین حال به منش حقوق بشری طرح مسئله کشته گان به عنوان "**جان باخته**" یعنی کسانی که چیزی را باخته اند و به عنوان "**قربانیان**" پرداخت و آنرا نقد کرد.

متن سخنرانی **هژیر پلاسچی** به زودی منتشر خواهد شد.

سپس **پژاره** به معرفی **شکوفه منتظری** پرداخت و گفت:

شکوفه منتظری بیست و هفت ساله و روزنامه نگار است. او در ایران دانشجوی رشته عکاسی بوده و شش سال است که در آلمان زندگی میکند. در کلن در رشته تاریخ و اسلام شناسی تحصیل کرده است. او فعال اجتماعی / سیاسی است و در عرصه حقوق زنان و همجنسگرایان فعالیت دارد. **شکوفه** فرزند حمید منتظری، از جانبختگان کشتار تابستان 67 است، او در تلاش برای پیشبرد امر دادخواهی به عنوان یک جنبش اجتماعی است. مادر (مهین فهیمی) و برادر **شکوفه** (امید منتظری) در روز اعتراضات (عاشورا) در منزلشان دستگیر شدند و مدتی را در زندان به سر بردند.

شکوفه در سخنرانی خود که آخرین نامه اش به پدرش بود که او بعد از شنیدن خبر دستگیری تنها برادر و مادرش نوشته بود نکات بسیار قابل توجهی را مطرح کرد. شکوفه از آرزوهایش برای بازگشت پدر و از درد های تنهاییش و کابوس زخم طناب دار بر گلوی پدر گفت. او از رفیقان پدر گفت که با قضاوت های شان انسان را رعایت نمی کنند و اینکه چگونه تلاش کرده است از قالب دختر "شیرزن" یک "قهرمان اعدامی" بیرون آمده و خودش باشد: یک زن! بدون توجه به قضاوت های دیگران.

او در بخشی از سخنرانی اش با اشاره به "لزبین" بودن خود گفت: "من میخوام خودم را زندگی کنم و حتی از قضاوت های تو هم نهراسم. اما میترسیدم. شدم کاریکاتور مارال در کلیدر، کاریکاتور مامان، کاریکاتور یک شیرزن. جایی بلند شدم. لنگ لنگان. از شیر زن و تمام شیر زنان جهان متنفر بودم. خواستم خودم باشم فقط یک زن. من دختر لزبین دیوانه تو ام بابا. اینگونه خودم را معرفی کردم وقتی شنیدم میگویند: "تو ی کنوم دادگاه میخواد واسته این دختره واسه مردی مثل باباش وقتی همه بگن همجنس بازه؟" من گریستم. چقدر آرزو داشتم که تو هم بودی تا خودت مرا به قضاوت می نشستی. آنوقت درگیر نبودم که با تو مهربان باشم یا نه؟ من تو را اشک ریخته ام بابا. هر تابستان دفتر آرزوهای را که سه فصل نوشته ام ورق میزنم. سالگرد تو هر سال در دفتر من برگزار می شود. سالگرد پدری که تو را پارک می برد اگر میتوانست. که به حرفهای گوش میداد اگر حوصله بودن را داشت. سالگرد پدری که اگر انسان را رعایت کرده است پس من را هم حتما رعایت می کرد. دلم پر است از دلنگی برای تو ..."

وی در پایان به ضرورت به رسمیت شناخته شدن درد و رنج قربانیان و خانواده هایشان پای فشرده و خواست مجازات آمرین و عاملان این جنایات را به عنوان یک نیاز اجتماعی مطرح کرد .

سخنان وی بسیار تاثیر گزار بود و حاضرین را به تفکر در زوایای چند گانه دنیای او میبرد. دنیایی پر از درد و رنج و آرزو و در عین حال دنیایی مملو از مقاومت. دنیایی آوانگارد و ویژه.

متن سخنرانی شکوفه منتظری به زودی منتشر خواهد شد.

پس از استراحت نوبت به سخنرانی آقای لاهیجی رسید که در مورد راه ها و مکانیزم های دادخواهی بود.

معرفی عبدالکریم لاهیجی توسط پژاره انجام شد که مختصری از آن را در اینجا ذکر میکنیم: دکتر لاهیجی حقوق دان و فعال حقوق بشر مقیم پاریس از با سابقه ترین فعالان حقوق بشر در ایران است

او که در حال حاضر نایب رئیس فدراسیون بین المللی جوامع حقوق بشر است، مدیریت اتحادیه حقوق بشر در ایران را بر عهده دارد و موسس شورای دفاع از حقوق بشر در ایران نیز است.

سال ۱۹۷۱ پس از رفع ممنوع الخروجی لاهیجی وی سلسله سفرهایی را به اروپا آغاز کرد و طی این سفرها با عفو بین الملل، جمعیت بین المللی حقوقدانان دموکرات (AIJD)، کمیسیون بین المللی حقوقدانان (ICJ) و فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر (FIDH) تماس و همکاری دائم داشت.

عبدالکریم لاهیجی در دوران سلطنت پهلوی وکالت بسیاری از زندانیان سیاسی را بر عهده داشت. ایت الله طالقانی، شاپور بختیار، داریوش فروهر، به آذین و ... از جمله موکلان او بودند. انفجار بمب در دفتر وکالت، یورش به منزل مسکونی از سوی ماموران فرمانداری نظامی و ضرب و شتم توسط ماموران ساواک هزینه این فعالیت های لاهیجی در سال ۱۳۵۷ بود.

فعالیت های حقوق بشری لاهیجی پس از انقلاب ۵۷ نیز ادامه داشت. لاهیجی یکی از اعضای هیأت چهار نفره حقوقدانان تهیه کننده نخستین طرح قانون اساسی جمهوری اسلامی بود.

وی پس از اعدام تعدادی از سران و مسئولان حکومت پهلوی، با اعتراض به این اعدام ها خواستار محاکمه علنی و آزاد برای زندانیان سیاسی شد.

پذیرفتن وکالت دو نفر از اعضای مجاهدین خلق و فداییان، بازدید از زندان قصر در سالهای ۵۷ و ۵۸ و تهیه گزارش از وضعیت زندان ها از جمله فعالیت های حقوق بشری او در سالهای آغازین انقلاب بود.

پس از انتشار جزوه ای در مخالفت با لایحه قصاص در سال ۱۳۶۰، ماموران امنیتی به منزل لاهیجی یورش بردند و نوشته ها و مدارک شخصی او را توقیف کردند. جمعیت حقوق بشر که لاهیجی مسئولیت آن را بر عهده داشت نیز آبان ماه ۱۳۵۹ پلمپ شده بود.

پس از این برخوردها، لاهیجی ۲۸ اسفند ۱۳۶۰ به صورت مخفیانه از ایران خارج شد و از طریق ترکیه به فرانسه رفت.

وی دو کتاب "پلورالیسم در جمهوری اسلامی" و "قوه قضاییه در جمهوری اسلامی" را طی این سالها منتشر کرد و ده ها مقاله در حوزه حقوق بشر به نگارش درآورده است. کتاب آخر آقای لاهیجی تحت عنوان "دمکراسی و حقوق بشر در ایران" از انتشارات خاوران نیز در برنامه معرفی و عرضه شد.

آقای لاهیجی ابتدا اشاره ای به همزمانی برنامه با سالگرد ۱۱ سپتامبر و حمله تروریستی به "مرکز تجارت جهانی" در نیویورک و همینطور سی و یکمین سالگرد کودتای شیلی داشت. وی با چنین فرازی به طرح پیشنهادی دادخواهی در تجربه کشور های دیگر پرداخت. او در سخنان خود امکان رسیدگی حقوقی به شکایات قربانیان را در نظام قضایی ایران به دلیل وابستگی آن و عدم استقلالش و با توجه به تجربه تکنونی این دستگاه در پیشبرد و رسیدگی به شکایات (نمونه زهرا کاظمی و کشتار و قتل نویسندگان و روشنفکران) منتفی دانسته و سپس به راهکارهای بین المللی اشاره کرد.

اوامکان رسیدگی به کشتار سال 67 را به عنوان جنایت علیه بشریت نیز به دلایل متفاوت از طریق دادگاه بین المللی کیفری منتفی دانست. از جمله این دلایل تاریخ وقوع این جنایات است که قبل از تشکیل دادگاه کیفری بین المللی است (یعنی سال 2002). و دیگر اینکه دولت ایران از امضا کنندگان اساسنامه این دادگاه نیست و البته ایشان به راه حل درخواست محاکمه رژیم از سوی شورای امنیت سازمان ملل به دیوان بین المللی نیز اشاره کرد و آن را آرزویی غیر ممکن خواند.

وی سپس به یک راهکار عملی و ممکن برای شناسایی و محاکمه کسانی که در جنایات سهیم بوده اند پرداخت و از همه خواست تا اطلاعات و مشخصات مربوط به عاملان شکنجه و سرکوب و همچنین چنانچه اطلاعاتی از حضور این افراد در خارج از کشور دارند، به علاوه مدارک دال بر مجرم بودن ایشان را در اختیار ایشان بگذارند تا بتوان علیه اینان در محاکم اروپایی اقدام به شکایت کرد. آقای لاهیجی در همین رابطه به ذکر نمونه های موفق مجازات افرادی از تونس و ... نمود. (www.fidh.org)

سپس حاضرین سوالات خود را مطرح کردند و برنامه با تشکر از حاضرین که با شرکت شان در چنین مراسم هایی نمی گذارند یاد این عزیزان فراموش شود و همچنان صدای ما برای دادخواهی شنیده شود پایان یافت.

برنامه مورد استقبال وسیع حاضرین قرار گرفت و همه از نظم برنامه و انتخاب به جای سخنرانان در طرح مسائل مورد نظر برنامه یعنی "مقابله با فراموشی و برای دادخواهی" بسیار راضی بودند.

فضای برنامه بسیار دوستانه و همیسته بود و عده زیادی از جوانان و خانواده های بازماندگان و زندانیان سیاسی سابق در برنامه حضور داشتند. خوشبختانه باز هم حضور چهره های نا آشنا در جلسه مشهود بود. برنامه توانست بار دیگر با ایجاد فضای سالم بحث و ابراز نظر و با محتوایی در خور یادمان این عزیزان را گرامی بدارد.

شادی امین

shadiAshadi@gmail.com